

Hasselmus i Sjuhärad

Hasselmusen är en anonym och lite okänd art som är allmänt spridd i Sjuhärad. Den finns i buskrika områden som t.ex. granplanteringar och ledningsgator. När man röjer eller gallrar i sådana miljöer finns stor risk att skada den fridlysta arten. Därför är det viktigt att detta utförs på rätt sätt.

Hasselmusen

Hasselmusen (*Muscardinus avellanarius*) tillhör familjen sovmöss, som går i vinterdvala. Det är en trädklättrande, nattaktiv gnagare med rödaktigt brungul päls, pälsklädd och yvig svans, kort nos och små runda öron. De stora ögonen och de långa morrhåren är en anpassning till att klara sig i mörker.

Hasselmusen kan bli upp till 7 cm i kroppslängd, med en ungefär lika lång svans. Vuxna djur väger mellan 20-25 gram under sommaren, men under hösten bygger hasselmusen upp sina fettreserver och kan nästan fördubbla sin vikt inför vinterdvalan.

De små djuren kan trots sin storlek vandra betydande sträckor. Öppna marker, vägar, och större vattendrag utgör dock effektiva spridningshinder. Den ökade fragmenteringen av landskapet är därför ett hot mot hasselmusen

Parningstiden inträffar i södra Sverige under maj. I Sverige får hasselmusen endast en kull per år, med 2-6 ungar per kull. Ungarna föds i skickligt flätade runda bon av bl.a. gräs och blad.

Sommarbon

Förekomst av hasselmus avslöjas främst genom fynd av deras sommarbon. Bona finns i täta snår, buskar och mindre träd på nivåer mellan 0,5 - 4 m. Sommarbon kan hittas året runt, men lättast på senhösten då löven fällt och innan stormar och småfåglar förstört dem. Nya sommarbon byggs från maj och framåt.

Ett hoprasat hasselmusbo kan påminna om ett fågelbo. Man skiljer på dessa bl.a. genom att känna på boet. Hasselmusboet är mycket mjukt, till skillnad från fågelboet som är stickigt. Detta beror på att hasselmusen främst använder gräsbladet, medan fåglar ofta använder själva grässtrået och kvistar.

Sommarbonas storlek:

Årsungebo:	< 6,5 cm
Hanbo:	7 - 9 cm
Honbo/Yngelbo:	> 10 cm

Bon kan hittas i ek, bok, en, gran, kaprifol, björk, brakved, hassel, örnbräken, vide, björnbär, hallon, bredbladiga gräs m.m.

På hösten överges sommarbona och hasselmössen bygger nya liknade vinterbon i håligheter i marken där de övervintrar.

Var finns hasselmusen?

Hasselmusen är fantastisk på att klättra. Den rör sig nästan uteslutande i buskar och undviker att gå på marken. Arten förekommer därför i områden med välutvecklat snår- och buskskikt där hasselmusen enkelt kan förflytta sig i jakten på mat som består av bär, frön, skott, nötter och i viss mån insekter.

Lämpliga hasselmusområden är bevuxna med hallon, enbuskar, täta granar eller bokbuskar, örnbräken och bredbladiga gräs. Solexponering och morgonsol är gör platsen extra gynnsam.

En bra hasselmusbiotop har:

- tätt snår- och buskskikt
- varmt solläge
- tillgång till bär, t.ex. hallon
- viltbetade täta bobuskar

Typiska miljöer för hasselmus är täta granplanteringar, lövrika kraftledningsgator, täta ungskogar, skogsbryn med rikt lövuppslag, kantzoner, och igenväxningsmarker. Den påträffas även i strandzoner vid sjöar och vattendrag, myrkanter, bergbranter, buskrika hållmarker och hyggen.

Eftersom hasselmusen ofta lever i miljöer under igenväxning är biotoperna sällan lämpliga i mer än några år, sen måste hasselmössen leta upp en ny boplats.

Skydd och tips

Hasselmusen tillhörde fram till 2005 kategorin Missgynnad (NT) i den svenska rödlistan. Kunskaperna om förekomsten har sedan dess blivit bättre, men arten har inte blivit vanligare.

Hasselmusen finns upptagen i EU:s direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Habitatdirektivet). Medlemsstaterna måste införa system för övervakning av oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande av de djurarter som finns förtecknade i direktivet. I Sverige har man lagstiftat om detta genom Artskyddsförordningen. Hasselmusen är fridlyst i hela landet.

Det är förbjudet att:

- avsiktligt fånga eller döda hasselmöss
- avsiktligt störa djuren, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder
- skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. I detta fall gäller det även om det sker oavsiktligt.

Detta innebär att det i vissa fall kan krävas dispens från Länsstyrelsen för att få förändra hasselmusens livsmiljö. Är man osäker på vad som gäller och om man riskerar att påverka hasselmusen eller dess miljö, bör samråd med Länsstyrelsen ske.

Har du hasselmus på dina marker?

– Tips för att undvika att störa eller skada dem

- Røj och gallra när hasselmusen sover under november-mars
- Røj halva området ett år och nästa halva ett annat år för att ge hasselmusen chans att flytta sig
- Undvika att köra med tunga maskiner på otjälad mark, eftersom hasselmusen övervintrar i marken
- Toppbeskär lövträdsplantor och spara enar, nyponbuskar, björnbärssnår och hallonbuskar

Hasselmusinventering 2006-2008

Sjuhäradskommunerna Borås, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn har i ett gemensamt projekt inventerat förekomsten av hasselmus i området. Syftet med projektet var att få en bild av artens status i Sjuhärad.

Under inventeringen hittades över 1000 bon på sammanlagt 700 lokaler i Sjuhärad.

För ytterligare information:
Kontakta miljökontoren i Borås, Mark, Svenljunga, Tranemo eller Ulricehamn.

Foton: Boris Berglund

Tryck: Borås kommuntryckeri, december 2009

SVENLJUNGA
KOMMUN

BORÅS
STAD

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Mark

TRANEMO
KOMMUN